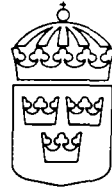

Regeringens skrivelse

1994/95:38

Redogörelse för åtgärder med anledning av riksdagens skrivelse 1993/94:390 om bl.a. kärnvapen och särskilt inhumana vapen

Skr.
1994/95:38

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 6 oktober 1994

Carl Bildt

Margaretha af Ugglas
(Utrikesdepartementet)

1. Inledning

Regeringen lämnar i denna skrivelse en redogörelse för de åtgärder som vidtagits i anledning av vad riksdagen gett regeringen till känna genom riksdagens skrivelse 1993/94:390. Med denna skrivelse överlämnades utrikesutskottets betänkande 1993/94:UU19 Nedrustning.

Frågan om kärnvapenanvändningens laglighet har aktualiserats genom att Världshälsoorganisationen, WHO, vid sitt möte i maj 1993 med stor majoritet beslutade att av Internationella domstolen i Haag begära ett uttalande om kärnvapenanvändning skulle vara i överensstämmelse med internationell rätt. Domstolen inbjöd därefter Världshälsoorganisationen och de av Världshälsoorganisationens medlemsstater som är berättigade att framträda inför domstolen att inkomma med skriftliga yttranden i frågan.

Utrikesutskottet anförde i sitt betänkande 1993/94:UU19 att regeringen bör klargöra i sitt svar till Internationella domstolen att användning av kärnvapen inte skulle stå i överensstämmelse med internationell rätt. I betänkandet hemställde utskottet att riksdagen skulle ge regeringen detta till känna. Riksdagen beslutade i enlighet härmed.

FN:s generalsekreterare kallade år 1993 till en översynskonferens om 1980 års konvention om särskilt inhumana vapen (SÖ 1982:27). Denna konvention består av en ramkonvention och tre protokoll som berör förbud mot icke-detekterbara fragment, förbud mot eller restriktioner i användningen av minor, försåtvapen och andra anordningar samt förbud eller restriktioner i användningen av brandvapen. Sverige är part i konventionen och de tre protokollen.

Utrikesutskottet anförde i sitt betänkande 1993/94:UU19 att Sverige i samband med översynskonferensen angående FN:s konvention om särskilt inhumana vapen bör klargöra att ett internationellt totalförbud mot antipersonella minor utgör den enda verkliga lösningen på det humanitära problem användningen av minor ger upphov till, samt att Sverige härvid bör lägga förslag med syfte att få till stånd ett sådant förbud. I betänkandet hemställde utskottet att riksdagen skulle ge regeringen detta till känna. Riksdagen beslutade i enlighet härmed.

2. Åtgärder beträffande Sveriges svar till Internationella domstolen angående kärnvapenanvändning

Den tidsfrist som hade uppställts av Internationella domstolen för ingivande av svar utgick den 10 juni 1994. Genom Utrikesdepartementets försorg överlämnades utrikesutskottets betänkande 1993/94:UU19 i relevanta delar i engelsk översättning till domstolen den 10 juni 1994. Utrikesdepartementets brev i svensk översättning har den lydelse som framgår av *bilaga 1*. Enligt besked från domstolen har i den nordiska kretsen Sverige, Finland och Norge inkommit med inlagor, däremot inte Danmark och Island.

3. Åtgärder inför 1995 års konferens om översyn av 1980 års konvention om särskilt inhumana vapen

Skr. 1994/95:38

Inför det tredje expertmötet den 8–19 augusti 1994, som förbereder den kommande översynskonferensen 1995, instruerades den svenska delegationen att lägga fram ett förslag om ett totalförbud mot truppminor (antipersonella minor) och försåtvapen.

Inom Utrikesdepartementet utarbetades ett förslag till text om ett sådant förbud. Därpå uppvaktades femton länder bilateralt om det svenska förslaget. Samtidigt informerades EU-länderna om förslaget vid ett politiskt samrådsmöte inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP) i Bryssel.

Enligt förslaget är det förbjudet att använda, utveckla, tillverka, lagra eller överföra, direkt eller indirekt, truppminor (antipersonella minor) och försåtvapen. Förslaget innefattar även ett krav på att staterna skall förstöra de vapen de äger eller innehar.

Vid det tredje expertmötet presenterades det svenska förslaget i form av ett konferensdokument. En svensk översättning av dokumentet framgår av *bilaga 2* och texten till det inlägg, vari det svenska förslaget presenterades, återfinns i *bilaga 3*. Det välkomnades av Internationella Röda korset, FN:s avdelning för humanitärt bistånd (DHA), UNESCO och UNICEF. Endast en stat, Mexiko, uttryckte sitt stöd för det svenska förslaget. Flera stater från olika ländergrupper har argumenterat mot förslaget.

På svensk begäran återfinns det svenska förslaget i ordförandens konsoliderade förhandlingstext, vilken utgör förhandlingsunderlaget för det fjärde och sista expertmötet som kommer att hållas i Genève den 9–20 januari 1995. Datum för själva översynskonferensen har nu fastställts till den 25 september–13 oktober 1995.

Brev till Internationella domstolen i Haag den 10 juni 1994

Skr. 1994/95:38

Bilaga 1
Översättning från
engelska

”Sveriges regering har av Internationella domstolen inbjudits inkomma med svar på fråga som rests i samband med en begäran från Världshälsoorganisationen om ett rådgivande yttrande och till vilket refererats i Internationella domstolens brev daterat den 14 september 1993.

Även den svenska riksdagen har visat intresse för saken. På initiativ av ett antal ledamöter har riksdagens utrikesutskott gjort en analys av internationell rätt och kärnvapen, inkluderad i dess årliga betänkande om nedrustning.

I betänkandet, som bifölls av riksdagen den 2 juni 1994, drar utskottet slutsatsen att regeringen i sitt svar till Internationella domstolen bör klargöra att användning av kärnvapen inte skulle stå i överensstämmelse med internationell rätt.

Sveriges regering har tagit vederbörlig hänsyn till riksdagens beslut och överlämnar härmed till Internationella domstolen en översättning av relevanta delar av betänkandet som dess svar på frågan som ställts av ICJ [Internationella domstolen].”

Det svenska förslaget om ett totalförbud avseende antipersonella minor

Skr. 1994/95:38
Bilaga 2
Översättning från
engelska

"1. Det är förbjudet att använda, utveckla, tillverka lagra eller överföra, direkt eller indirekt

– antipersonella minor definierade i artikel 2 [punkt 2] av detta protokoll och

– försätvapen definierade i artikel 2 [punkt 2] av detta protokoll.

2. De stater som är parter [i detta protokoll] förbinder sig att förstöra de vapen som avses i denna artikel och vilka de äger eller innehar."

”Herr ordförande,

Fasaväckande bilder i internationella medier av barn, kvinnor och män – stympade och lemlästade av landminor – har fäst världens uppmärksamhet på det angelägna behovet av att stärka den internationella regleringen av användningen av truppminor (antipersonella minor). Är efter det att fientligheterna har upphört, länge efter det att arméerna har dragits tillbaka, ligger krigets dödsbringande sådd kvar i marken och förorsakar urskillningslöst lidande för den civila befolkningen.

Stora områden kan inte användas för något produktivt ändamål förrän minorna har röjts, en långsam, dyrbar och svår procedur som de drabbade länderna många gånger inte har råd till själva. Till det stora antalet mänskliga offer för landminorna skall också läggas den tillfälliga eller ständiga förlusten av bördig mark.

Den outhärdliga situation som förorsakats av den urskillningslösa användningen av landminor har upprört allmänheten såväl i Sverige som i andra länder. Bilder av svårt handikappade och invalidiserade människor har lett till en allmänt utbredd indignation och till krav på att regeringarna skall vidta omedelbara politiska åtgärder.

I juni i år förklarade Sveriges riksdag att ett internationellt totalförbud mot truppminor (antipersonella minor) utgör den enda verkliga lösningen på det humanitära problem som användningen av dessa minor ger upphov till. Vår riksdag beslutade att Sverige skulle lägga ett förslag i detta syfte i samband med översynskonferensen om 1980 års konvention om särskilt inhumana vapen.

I enlighet med detta beslut föreslår den svenska delegationen att artikel 6 i Protokoll II ändras så att en bestämmelse läggs till om förbud mot att använda, utveckla, tillverka, lagra eller överföra truppminor och försätvapen. För att träda i kraft och för att få verkan kommer ett sådant förbud naturligtvis att kräva att alla de stater som är parter i konventionen ansluter sig till det. Vi har lämnat in vårt skriftliga förslag till sekretariatet för att cirkuleras som ett officiellt dokument från detta möte.

Tack, herr ordförande.”

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 6 oktober 1994

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, af Ugglas, Dinkel-spiel, Hellsvik, Wibble, Davidson, Könberg, Odell, Lundgren, Unckel, P. Westerberg

Föredragande: statsrådet af Ugglas

Regeringen beslutar skrivelse 1994/95:38 Redogörelse för åtgärder med anledning av riksdagens skrivelse 1993/94:390 om bl.a. kärnvapen och särskilt inhumana vapen.

